

Drepturile sexuale și reproductive ale femeilor cu dizabilități în lume și în Moldova

Ludmila Sîrbu,
coordonator proiect, CIDSR

Dr Rodica Comendant,
director, CIDSR

”Nu lăsa fricile să te limiteze, indiferent de ce tip de dizabilitate ai! E dreptul tău de a alege să fii măritată sau să ai copii. E un sentiment absolut magic când te trezești dimineața, iar lângă tine e un pui care te cuprinde cu două brațe mici de gât și îți zâmbește.”

Mariana Țîbulac-Ciobanu, femeie cu dizabilitate

(extras din interviul realizat de Victoria Boțan:
<http://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1121&l=ro>)

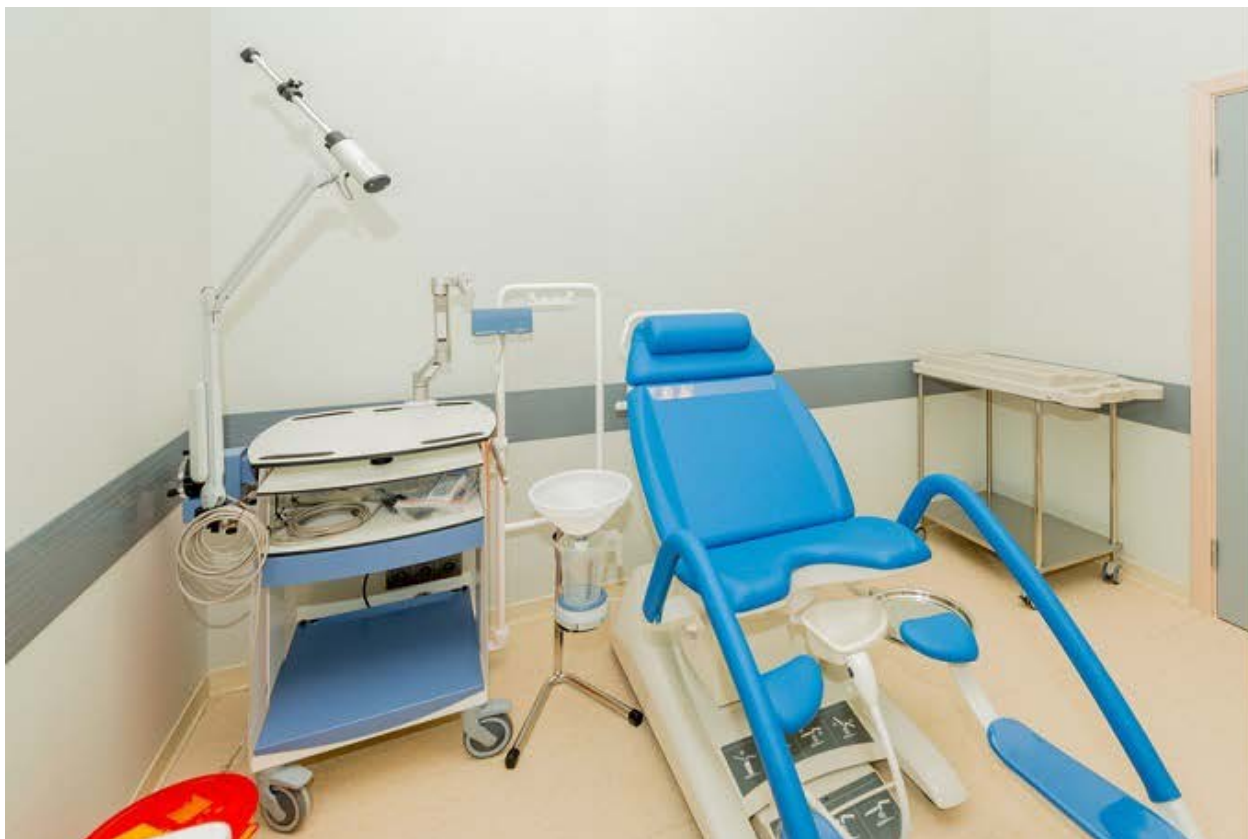
Dreptul la relații de cuplu și viață privată

Dreptul la căsătorie

Dreptul de acces la servicii de sănătate sexuală și reproductivă

Dreptul de a naște copii

Dreptul la informație și educație privind drepturile și sănătatea sexuală și reproductivă

Dreptul de a fi protejată împotriva violenței sexuale

Dizabilitatea și drepturile sexuale și reproductive în LUME

- ❑ La nivel global persoanele cu dizabilitate reprezintă circa 15% din populația lumii (**10% fiind femei**);

Sursa: Date ale Băncii Mondiale, 2017 <http://www.worldbank.org/en/topic/disability/overview>

- ❑ Două treimi din aceste persoane sunt din țările în curs de dezvoltare și cu economie de tranziție (**75% fiind femei**);

Sursa: Human Rights Watch, <https://www.hrw.org/legacy/women/disabled.html>

- ❑ Femeile și fetele cu dizabilități din întreaga lume **suferă din cauza:**

- ✓ accesului limitat la serviciile și metodele de contracepție,
- ✓ gestionarea ineficientă a sarcinii și nașterii,
- ✓ avortul forțat sau constrângerea de a face avort,
- ✓ decăderea din drepturile părintești,
- ✓ refuzul de a le căsători sau căsătoria forțată,
- ✓ sterilizarea forțată sau constrângerea de a face sterilizare,
- ✓ stigmatizării, excluziunii sociale, discriminării, sărăcie și violenței.

Sursa: ICPD Beyond 2014: Issues Paper The Sexual and Reproductive Rights of Women and Girls with Disabilities, July 1st, 2013

Dizabilitatea și drepturile sexuale și reproductive în REPUBLICA MOLDOVA

- ❑ Femeile și fetele cu dizabilități din Moldova reprezintă **jumătate din numărul total al persoanelor cu dizabilități** (187 mii conform MMPSF) și 2,5% din numărul total al populației potrivit datelor din 2016 ale BNS;
- ❑ La nivel național **nu există statistici** sau sisteme stabilite de colectare, monitorizare, raportare și evaluare a datelor **cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă separat pe grupul persoanelor/femeilor cu dizabilități**;
- ❑ **Domeniul drepturilor sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități este unul nou pentru RM, acesta fiind analizat mai mult din perspectiva reflectării drepturilor în actele legislative și normative ulterior ratificării a CDPD de către RM și mai puțin prin prisma cum este asigurată respectarea acestor drepturi;** Sursa: Raport inițial de stat privind Implementarea Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, prezentat conform art. 35, autori: MMPSF și Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități
- ❑ **Cadrul legislativ, normativ și de politici nu este suficient ajustat pentru a garanta și asigura respectarea drepturilor sexuale și reproductive ale persoanelor cu dizabilități din Moldova.** Sursa: Raport CIDSR din 2016 " Analiza situațională a problemelor cu care se confruntă femeile și fetele cu dizabilități ale aparatului locomotor din Moldova în exercitarea drepturilor sexuale și reproductive"

Convingerile privind dizabilitatea și drepturile sexuale și reproductive în Moldova

- ❑ **Fetele și femeile** cu dizabilități din Republica Moldova au convingerea în majoritatea cazurilor că pot forma o familie și pot naște copii, iar problemele de dizabilitate nu trebuie să constituie o barieră în realizarea acestor drepturi;
- ❑ Intermediarii (**membrii de familie, medicii de familie, asistenții sociali**) împărtășesc convingerea că acestea au dreptul să formeze cupluri/familie și pot naște copii, dar consideră că în majoritatea cazurilor ele trebuie să consulte medicul înainte de angrenarea în viața sexuală, luarea contraceptivelor și planificarea sau întreruperea unei sarcini;
- ❑ În opinia femeilor cu dizabilități, **membrii comunității** continuă să manifeste atitudine neprietenoasă față de persoanele cu dizabilități și le consideră “bolnave” și “a-sexuale”;
- ❑ **Societatea** nu este îndeajuns de sensibilizată față de drepturile femeilor cu dizabilități, îi lipsește cunoașterea “domeniului dizabilitate”, cine sunt persoanele cu dizabilități, care sunt nevoile dar și abilitățile acestora.

Sursa: Raport CIDS din 2016 ” Analiza situațională a problemelor cu care se confruntă femeile și fetele cu dizabilități ale aparatului locomotor din Moldova în exercitarea drepturilor sexuale și reproductive”

Problemele cu care se confruntă femeile cu dizabilități din Moldova în exercitarea drepturilor sexuale și reproductive (1)

- ❑ **Accesul la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă este limitat** din cauza:
 - ✓ lipsei accesului fizic în instituțiile care prestează servicii de sănătate sexuală și reproductivă și a camerei sanitare adaptate
 - ✓ lipsa cabinetelor ginecologice adaptate pentru necesitățile femeilor cu dizabilități, cu fotolii care se coboară
 - ✓ personalul medical nu este îndeajuns de instruit privind drepturile și sănătatea sexuală și reproductivă a persoanelor cu dizabilități, în special contracepția și sarcina/nașterea, ceea ce îi face să evite sau amâne consilierea
 - ✓ în opinia femeilor cu dizabilități, personalul medical în unele cazuri are un comportament discriminatoriu (refuză consilierea în planificarea familială pe motiv de dizabilitate, sugerează întreruperea sarcinii, etc.) ceea ce scade adresabilitatea
- ❑ **Accesul limitat la sursele de informare** veridice privind drepturile și sănătatea sexuală și reproductivă;
- ❑ **Stigmatizarea și discriminarea din partea comunității**, dar și a membrilor de familie la manifestarea interesului persoanelor cu dizabilități față de sănătatea sexuală și reproductivă, dorința de a crea un cuplu, naște un copil, etc.;
- ❑ **În situații de încălcare a drepturilor sexuale și reproductive**, inclusiv abuzul sexual femeile cu dizabilități **nu cunosc unde pot să se adreseze** după ajutor sau care sunt mecanismele de apărare

Sursa: Raport CIDS R din 2016 "Analiza situațională a problemelor cu care se confruntă femeile și fetele cu dizabilități ale aparatului loc
"or sexuale și reproductive"

Problemele cu care se confruntă femeile cu dizabilități din Moldova în exercitarea drepturilor sexuale și reproductive (2)

- ❑ Femeile cu dizabilități, în special femeile cu dizabilități psihosociale și/sau intelectuale, trăiesc în continuare în instituții în care cazurile de neglijare, violență, măsuri contraceptive forțate, avort forțat, medicamentare forțată, reținere și abuz sexual, inclusiv din partea personalului, rămân a fi o obișnuință;
- ❑ Dizabilitatea mintală rămâne a fi un criteriu pentru sterilizare;
- ❑ Cadrul legislativ, normativ și de politici limitează drepturile persoanelor cu dizabilități la căsătorie, familie, paternitate/maternitate.

Sursa: Observațiilor și recomandărilor Comitetului Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități din 12 aprilie 2017

Ce am reușit într-un an și cu ce impact?(1)

- **Analiza situațională** a problemelor cu care se confruntă femeile și fetele cu dizabilități ale aparatului locomotor din Moldova în exercitarea drepturilor sexuale și reproductive (include și analiza cadrului legal), 11 august – 15 octombrie 2016;

Rezultatele analizei au fost prezentate:

- ✓ MS, MMPSF, MJ, ME;
- ✓ ONG-urilor care lucrează în domeniile drept, dizabilitate, sănătate sexuală și reproductivă;
- ✓ agențiilor ONU: UN Women, OCHRH, UNFPA;
- ✓ comunității prin canale mass-media (emisiuni TV, radio, media socială);
- ✓ Consiliului Național pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități;
- ✓ Consiliului Europei pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, fiind incluse în Raportul din partea societății civile, audiat de către Comisie pe 21-22 martie 2017 la Geneva;
- ✓ reflectate în Planul Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului 2017-2021;
- ✓ avocaților pentru drepturile femeilor din regiune (publicare în buletinul informațional al rețelei ASTRA, poster la Conferință în România, Conferința Națională în Sănătatea Adolescenților 2016).

Ce am reușit într-un an și cu ce impact?(2)

- ▶ **Curs de instruire** "Fortificarea capacităților intermediarilor care lucrează cu femei cu dizabilități ale aparatului locomotor în implementarea programelor și instruirilor în drepturile sexuale și reproductive ale acestora", 15 – 18 noiembrie 2016.
- ▶ **Curs de instruire pentru femei cu dizabilități** "Drepturile și sănătatea sexuală și reproductivă ale fetelor și femeilor cu dizabilități", 15-17 martie 2017.
- ▶ **Concurs pentru mass-media** privind reflectarea subiectului drepturilor sexuale și reproductive ale femeilor cu dizabilități din Moldova, 6 martie-19 mai 2017.
- ▶ **Prima Conferință** națională în drepturile sexuale și reproductive ale femeilor cu dizabilități din Moldova, 29 mai 2017.

Centrul de Instruire
în Domeniul Sănătății
Reproductive
CIDSR

www.avort.md

www.sanatateaafemeii.md

VĂ MULȚUMIM!